

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»**

Кафедра освітньої політики

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників

**ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА: ФОРМУЄМО НАВИЧКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я**

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики
(протокол №5 від 18.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри

Галина ЛОЇК

Освітня програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною
радою
(протокол №4 від 04.06.2026р.)

Голова науково-методичної ради

Павло ХОБЗЕЙ

Львів – 2026

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва програми: Домедична допомога: формуємо навички збереження життя та здоров'я

Розробники: КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»,
Сливка Євгенія Михайлівна, старша викладачка кафедри освітньої політики.

Напрямок підвищення кваліфікації: створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, формування здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних компетентностей учасників освітнього процесу

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогів і керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти зі створення безпечного і здорового освітнього середовища в закладі освіти (наказ МОН України від 18.12.2024 № 1759)

Термін дії програми: з 01.07.2026 - 01.07.2031 р.

Рецензенти:

Лоїк Галина, завідувачка кафедри освітньої політики КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Іванченко Наталія, керівниця Львівського обласного центру контролю та профілактики хвороб МОЗ.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми.

Уміння надати домедичну допомогу є критично важливою навичкою для кожного педагогічного працівника. Від дій учителя в перші хвилини після нещасного випадку, раптової зупинки серця, травми або отруєння нерідко залежить збереження життя дитини або колеги. В умовах воєнного стану ця компетентність набуває особливої ваги. Водночас більшість педагогів не мають достатньої практичної підготовки до дій у невідкладних ситуаціях. Програма спрямована на усунення цієї прогалини через практичне відпрацювання алгоритмів домедичної допомоги.

Цільова група.

Педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти всіх спеціальностей, зацікавлені у формуванні практичних навичок надання домедичної допомоги та здійсненні профілактично-просвітницької роботи з учнями.

Обсяг (тривалість).

15 академічних годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Особливості реалізації програми: немає.

Форма підвищення кваліфікації.

Інституційна (очна).

Мета підвищення кваліфікації.

Сформувати у педагогічних працівників практичні навички надання домедичної допомоги в ситуаціях, що загрожують життю та здоров'ю людини, та розвинути здатність до профілактично-просвітницької роботи з учнями з питань безпеки життєдіяльності.

Завдання підвищення кваліфікації:

- систематизувати знання педагогічних працівників про правові засади надання домедичної допомоги та їх роль у формуванні здоров'язбережувальної компетентності.
- сформувати практичні навички серцево-легеневої реанімації, використання дефібрилятора та відновлення прохідності дихальних шляхів.
- відпрацювати алгоритми зупинки масивної кровотечі та надання допомоги при травмах різних анатомічних ділянок.
- розвинути вміння надавати домедичну допомогу при ураженнях, спричинених факторами зовнішнього середовища (опіки, переохолодження, електротравма, отруєння).
- розвинути здатність навчати учнів та інших учасників освітнього процесу навичкам безпеки життєдіяльності.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться.

Відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225):

B2. Здоров'я»збережувальна компетентність

В2.3. Здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя

В2.5. Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

Після завершення програми слухач(ка):

- вміє надати домедичну допомогу в ситуаціях, що загрожують життю та здоров'ю людини;
- здатний(а) навчати учнів та колег алгоритмам домедичної допомоги і безпеки життєдіяльності.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання ґрунтується на компетентнісному та практично-діяльнісному підходах. Поточне оцінювання - через експрес-тестування після лекцій та спостереження за виконанням практичних завдань за чек-листами. Підсумкове оцінювання - письмовий аналіз двох ситуаційних завдань (модульна контрольна робота).

Критерії оцінювання:

- правильність і повнота алгоритму дій у невідкладній ситуації;
- обґрунтованість кожного кроку з посиланням на принципи домедичної допомоги;
- дотримання вимог безпеки рятувальника;
- визначення типових помилок для описаної ситуації.

Для отримання документа про підвищення кваліфікації слухач має виконати підсумкову контрольну роботу та набрати не менше 70% балів.

Модульна контрольна робота

Письмовий аналіз двох ситуаційних завдань на вибір слухача. У кожному завданні необхідно: описати алгоритм дій у хронологічній послідовності; обґрунтувати кожний крок; вказати типові помилки, яких слід уникати в описаній ситуації. Модульна контрольна робота є підсумковою та обов'язковою для отримання сертифіката.

Орієнтовний перелік практичних завдань

- Симуляція оцінки надзвичайної ситуації: виявлення небезпеки, первинний огляд постраждалого, виклик екстреної допомоги (рольова гра).
- СЛР на манекені з взаємооцінюванням за стандартизованим чек-листом (глибина, частота, правильність положення рук, відкриття ДШ).
- Алгоритм застосування АЗД: від увімкнення до нанесення розряду.
- Накладання джгута / турнікету на верхню або нижню кінцівку з дотриманням вимог до часу та позначення.
- Відпрацювання прийому Геймліха для дорослих, дітей та самодопомоги.
- Імобілізація перелому кінцівки підручними засобами.
- Комплексна симуляція: слухач отримує сценарій з кількома невідкладними станами та послідовно застосовує відповідні алгоритми.

Орієнтовний перелік ситуаційних завдань для модульної контрольної роботи

Слухач обирає два завдання з переліку та описує алгоритм дій із обґрунтуванням кожного кроку:

- На уроці фізкультури учень 7 класу раптово знепритомнів, пульс та дихання відсутні.
- У їдальні дитина подавилася і не може дихати, кашель неефективний.
- Під час уроку праці учень отримав глибоку різану рану з рясною кровотечею.
- Після падіння з велосипеда учень скаржиться на біль у голові, нудоту, одна зіниця розширена.
- Під час прогулянки взимку учень втратив чутливість пальців ніг, шкіра побіліла.
- На шкільному дворі учень впав у непритомність у спекотний день, шкіра червона й суха.
- Учень сказав, що випив невідому рідину з підсобного приміщення, скаржиться на нудоту.
- Вчитель виявив учня, який торкався відкритого електричного проводу.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи (самостійна робота)

Слухач/-ка аналізує дві обрані ситуації та описує алгоритм дій.

Критерій	Макс. балів	Опис
Правильність алгоритму (послідовність дій)	30	Усі ключові кроки присутні у правильній хронологічній послідовності; пропущені кроки не загрожують безпеці
Повнота опису дій	25	Кожен крок описано конкретно: що саме робити, як, скільки разів — а не лише позначено назву дії
Обґрунтування кожного кроку	25	Слухач пояснює, навіщо виконується кожна дія, з посиланням на принципи домедичної допомоги
Вказівка на типові помилки	20	Визначено щонайменше 2 типові помилки для описаної ситуації та пояснено їхні наслідки
РАЗОМ	100	

Шкала оцінювання кожної ситуації (50 балів максимум за одну, разом — 100 балів):

- Алгоритм повний і правильний, обґрунтування чітке, вказано помилки — 45–50 балів.
- Алгоритм правильний з 1–2 незначними пропусками — 38–44 балів.
- Алгоритм частково правильний, є суттєві прогалини — 28–37 балів.
- Алгоритм неправильний або загрожує безпеці постраждалого — менше 28 балів.

Картка рефлексії та самооцінювання

Заповнюється наприкінці програми; не впливає на підсумкову оцінку.

- Які алгоритми я відчуваю найбільш впевнено, а які потребують додаткового відпрацювання?
- Як я планую навчити учнів або колег хоча б одному з алгоритмів домедичної допомоги?
- Яке обладнання для домедичної допомоги є у моєму закладі та що потрібно додати?
- Чи знаю я, де розташований найближчий АЗД, і чи готовий(а) ним скористатися?

Документ про підвищення кваліфікації.

Сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка обсягом 15 академічних годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Вартість: 325 грн

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття. Практичні заняття включають відпрацювання навичок СЛР на манекені, накладання джгута, іммобілізації переломів та алгоритмів дій у типових невідкладних ситуаціях. Самостійна робота передбачає письмовий аналіз ситуаційних завдань (модульна контрольна робота).

№	Назва теми / модуля	Усього	Теоретична складова	Практична складова	Самостійна робота
Модуль 1. Основи домедичної допомоги					
1.1	Правові засади та алгоритм реагування. Оцінка надзвичайної ситуації та базове забезпечення життя (BLS)	2	2		
1.2	СЛР, дефібриляція та відновлення прохідності дихальних шляхів	2	2		
1.3	Практикум: оцінка ситуації, BLS та СЛР (відпрацювання на манекені)	2		2	
1.4	Практикум: зупинка масивної кровотечі та допомога при удушенні	2		2	
Модуль 2. Домедична допомога при травмах та впливі зовнішніх факторів					
2.1	Практикум: ЧМТ, травми грудної клітки, черевної порожнини та переломи кінцівок	2		2	
2.2	Практикум: опіки, перегрівання, переохолодження, відмороження, електротравма	2		2	
2.3	Практикум: отруєння. Комплексне відпрацювання алгоритмів. Рефлексія	2		2	
	Модульна контрольна робота (ситуаційні завдання)	1			1
	РАЗОМ	15	4	10	1

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Основи домедичної допомоги

Тема 1.1. Правові засади та алгоритм реагування. Оцінка надзвичайної ситуації та базове забезпечення життя

Правові засади надання домедичної допомоги в Україні: Закон України про повну загальну середню освіту, Наказ МОЗ № 504 від 19.03.2018, Професійний стандарт вчителя. Здоров'язбережувальна компетентність педагога: обов'язки та відповідальність. Особливості навчання домедичній допомозі учнів і колег. Ланцюг виживання: ключові ланки та роль кожної з них. Оцінка надзвичайної ситуації: безпека місця події, виклик екстреної допомоги (103/112), первинний огляд постраждалого. Засади базового забезпечення життя (BLS): ABC-підхід, базові положення для відновлення життєдіяльності.

Тема 1.2. СЛР, дефібриляція та відновлення прохідності дихальних шляхів

Серцево-легенева реанімація (СЛР): покази та протипокази, техніка компресій грудної клітки та штучного дихання, особливості СЛР у дітей. Автоматичний зовнішній дефібрилятор (АЗД): принцип роботи, алгоритм застосування, карта доступних дефібриляторів в Україні. Відновлення та підтримання прохідності дихальних шляхів: стабільне бокове положення, прийом Геймліха при удушенні у дорослих та дітей. Часті помилки під час проведення СЛР та способи їх уникнення.

Тема 1.3. Практикум: оцінка ситуації, BLS та СЛР

Відпрацювання алгоритму оцінки надзвичайної ситуації на симуляційних кейсах. Практичне виконання серцево-легеневої реанімації на манекені: правильне положення рук, глибина та частота компресій, правило 30:2. Відпрацювання алгоритму використання АЗД: увімкнення, розміщення електродів, аналіз ритму, нанесення розряду. Взаємооцінювання за чек-листом виконання СЛР.

Тема 1.4. Практикум: зупинка масивної кровотечі та допомога при удушенні

Ознаки масивної кровотечі та оцінка її небезпеки. Алгоритм зупинки кровотечі: прямий тиск, накладання джгута та турнікету, тампонада рани. Правила накладання джгута: час, місце, позначення. Ознаки часткового та повного удушення. Практичне відпрацювання прийому Геймліха для дорослих, дітей і немовлят. Прийом самопомоги при удушенні.

Модуль 2. Домедична допомога при травмах та впливі зовнішніх факторів

Тема 2.1. Практикум: ЧМТ, травми грудної клітки, черевної порожнини та переломи кінцівок

Черепно-мозкова травма (ЧМТ): ознаки, алгоритм надання допомоги, накладання пов'язок при травмі ока, забезпечення прохідності дихальних шляхів при травмі обличчя, мануальна фіксація шийного відділу хребта. Травми грудної клітки: визначення ознак, накладання оклюзійних пов'язок на відкриті рани. Проникаючі травми черевної порожнини: ознаки евертації, алгоритм дій. Переломи кісток кінцівок: визначення ознак, принципи іммобілізації підручними засобами.

Тема 2.2. Практикум: опіки, перегрівання, переохолодження, відмороження, електротравма

Опіки: класифікація за ступенями, оцінка площі опіку правилом дев'яток, алгоритм охолодження та накладання пов'язок, протипоказання (масло, зубна паста). Перегрівання та тепловий удар: ознаки, алгоритм охолодження. Переохолодження: ступені, алгоритм зігрівання, заборонені дії. Відмороження: ознаки за ступенями, алгоритм допомоги. Електротравма та удар блискавкою: безпека рятувальника, ознаки ураження, алгоритм дій, особливості СЛР при електротравмі.

Тема 2.3. Практикум: отруєння. Комплексне відпрацювання алгоритмів. Рефлексія

Отруєння невідомою речовиною: загальні ознаки, алгоритм першої допомоги залежно від шляху потрапляння речовини (інгаляційне, аліментарне, контактне), заборонені дії. Комплексна симуляція: послідовне застосування кількох алгоритмів у змодельованій ситуації. Підсумкова рефлексія: самооцінювання рівня сформованості навичок, планування подальшого вдосконалення.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

- Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
- Наказ МОЗ України «Про затвердження Порядку надання домедичної допомоги» № 504 від 19.03.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-18>
- Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).
- Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ МОН від 29.08.2024 № 1225.

Основна література

- Гур'єв С.О., Яцина А.О. Домедична допомога: підручник для закладів освіти. Київ: Медицина, 2022. 224 с.
- Алгоритми домедичної допомоги: навчально-методичний посібник / за ред. В. Волошина. Київ: УЦДП, 2023. 96 с.
- Карта доступних автоматичних зовнішніх дефібриляторів (АЗД) в Україні. URL: <https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1SQQfBhaH1EndMR3uyHhrR9hynOoYfl6L>

Додаткова література

- European Resuscitation Council Guidelines 2021. URL: <https://www.erc.edu/guidelines>
- Перша допомога для всіх: навчальний посібник ВООЗ. URL: <https://www.who.int/publications/first-aid>